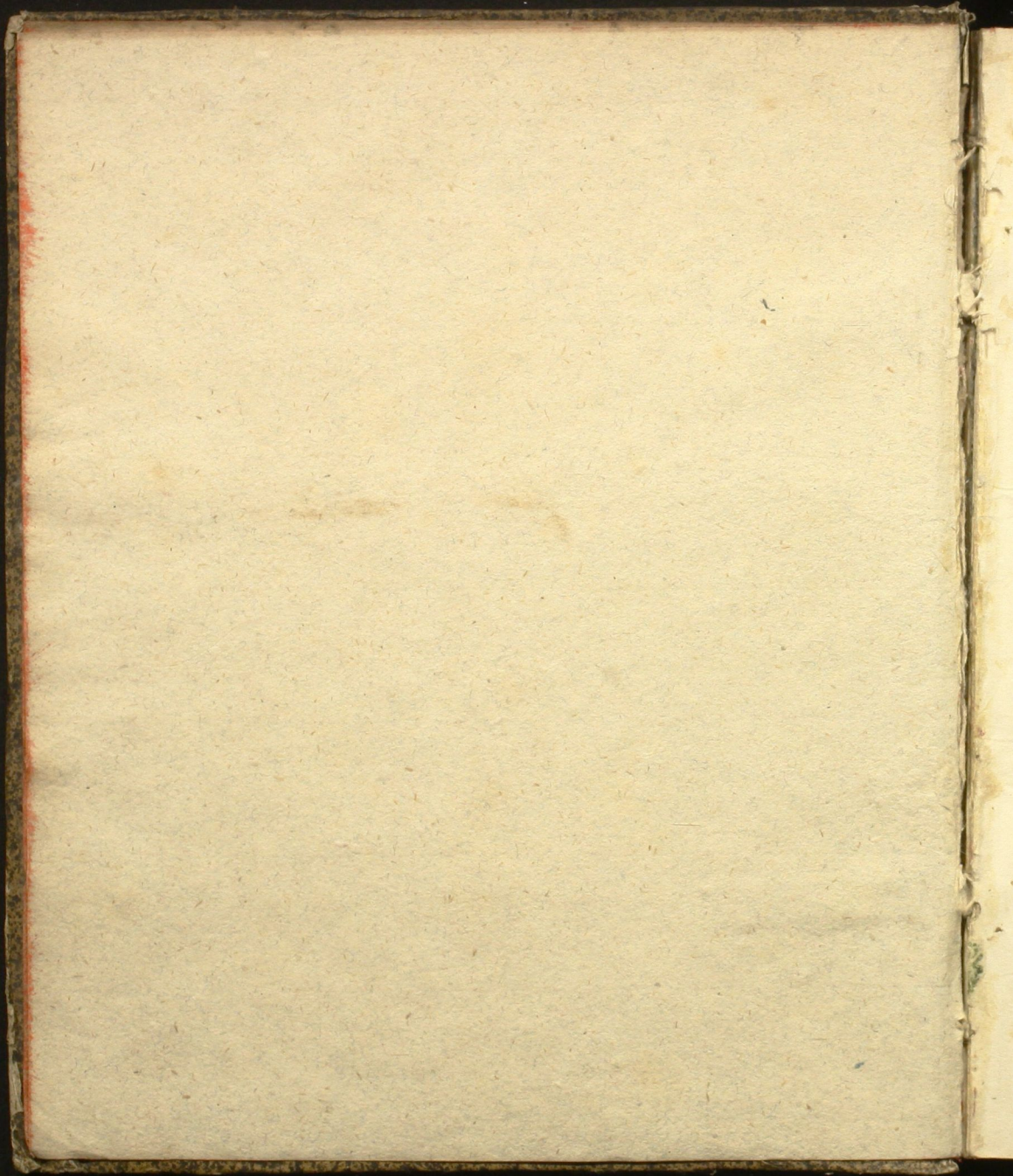

Sammelbd

2

+

DISSERTATIO INAUGVRALIS
DE
DECRETO
QVOD DE ELECTIONIBVS
EPISCOPORVM FIT

QVAM
MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
CONSENSV

PRO LICENTIA
SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES
CAPESSENDI

AD DIEM XXIV APRILIS MDCCXXXII
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
SISTIT

IOHANNES CASPARVS BIRCKNER
NORIMBERGENSIS

ALTORFII NORIC.

TYPIS IOH. GEORGII MEYERI ACAD. TYPOGR.

DISPENSATIO IN VIGILANTIA

DECRETUM

QUOD DE ELECTORIBUS

ELIGENDIS

IN REGNO BOHEMIAE

CONSTITUTIS

PRO VIGILANTIA

IN VIGILANTIA

CONFIRMATA

IN NOMINE DOMINI

AMEN

ANNO

IOHANNES CASPARUS BIRCKNER

NOTARIUS

NOTARIUS

IN NOMINE DOMINI

AMEN

SACRI ROMANI IMPERII
PERILLVSTRIS AC LIBERAE REIPVBLICAE
NORIMBERGENSIS

SENATVI

SPLENDIDISSIMO

PERILLVSTRIBVS GENEROSISSIMIS

ATQVE PRVDENTISSIMIS

DOMINIS DOMINIS

DVVMVIRIS

TRIVMVIRIS

SEPTEMVIRIS

CONSVLIBVS

ET RELIQVIS

SENATORIBVS

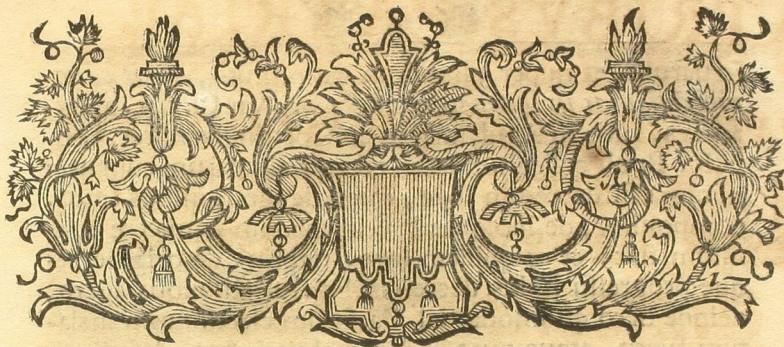
PATRIBVS PATRIAE
SVBMISSE COLENDIS
DOMINIS AC MAECENATIBVS SVIS
GRATIOSISSIMIS
OMNIS GENERIS FELICITATEM
PIA MENTE ADPRECATVR
ATQVE
DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM
IN PERPETVI OBSEQVII REVERENTIAE
AC GRATI ANIMI
MONVMENTVM

D. D. D.

TANTORVM TAMQVE
ILLVSTRIVM NOMINVM

OBSEQVIOSISSIMVS CLIENS
IOH. CASP. BIRCKNER.

DISSERTATIO INAUGVRALIS
DE
DECRETO QVOD DE ELEC-
TIONIBVS EPISCOPORVM
FIT.

§. I.

Am pridem Iuris publici Doctores,
formam electionis Imperatorum
Rom. Germ. ab Episcoporum
electionibus repetitam fuisse, ob-
serua-

A 2

seruarunt, et nuper admodum ex instituto, *Iuris canonici reliquias in Imperatoris electione*, Vir Cl. G. L. BOEHMERVS, Iuris in Academia, quae Goettingae floret, Professor Publ. collegit. Harum etiam reliquiarum cum non minima sit decretum illud, quod de electionibus Imp. componitur, de illo quaedam in chartam conicere consilium fuit, et ea quidem lege, ut prius de origine atque progressu huius decreti in Epp. electionibus agere, deinde uero quomodo ad Caesarum electiones translatum fuerit, atque quae ibidem habuerit fata, describere uoluerim. Sed cum tantum temporis non superfuerit, ut totam hanc tractationem absolueri potuerim, in prima tantum eius parte subsistere coactus fui, alteram suo tempore daturus. Antequam uero ad ipsam expositionem argumenti mei procedam, quid mihi sub decreti electionis nomine ueniat, declarabo. Nihil ergo aliud sub hoc decreto intelligo, quam: *instrumentum illud, quod ab us qui eligendi iure gaudent, de processu in electione seruato, et persona electi, componitur et subscribitur*. Parum itaque refert, siue illud instrumentum in forma litterarum concipiatur, et ad illum qui electionem confirmare debet mittatur, siue tantum ad notitiam electorum, uel securitatem electi fiat, et nullo alio pallio induatur; semper id decretum elect. erit, si modo recensita adsint essentialia.

§. II.

Primis equidem Ecclesiae temporibus nullum decreti elect. usum fuisse, facile ex forma et modo celebrandi electiones in ACTIS APOSTOLORVM descripto colligi potest. Immo cum nulla plane seculo post Christum natum I. Episcoporum electio fuerit, sed hi per successionem

tionem tantum ad primam sedem in confesso ordinis ecclesiastici peruenerint (1), quis decretum tunc extitisse dixerit? Neque etiam tam alte origo eius repetenda est, ut eo ipso tempore, quo Episcopi eligi coeperunt, quod Seculo II. in Romana non Hierosolymitana Ecclesia primum factum fuisse contra BLONDELLVM probauit III. BOEHMERVS, (2) natum esse dicatur. Sine ullis enim ambagibus electiones tunc peragebantur. Populus uiua uoce et porrectis manibus siue per *Χειροτονίαν*, uti hanc uocem explicat ZONARAS (3), suffragium suum dedit, clerici accesserunt, et electum statim consecrarunt, una enim Episcopi et presbyteri ordinatio tunc fuit (4). Nondum indigebat electio confirmatione, quae tamen occasionem et originem decreto elect. dedit (5). Omnes Episcopi aequales erant, et nullam potestatem ille, qui in metropoli prouinciae ecclesiam suam habebat, in reliquorum prouincialium uel personam uel electionem exercebat.

§. III.

Antea Seculo III. facies ecclesiae fuit, et electiones nouam plane induerunt formam. Iam Metropolitanū praerogatiuam cum imperio quodam in reliquos in eadem prouincia Episcopos ex uariis causis sibi tribuebant,

A 3

-
- 1) HILARIUS in comment. ad Ephes. IV. et III. BOEHMERVS in dissert. iuris eccles. antiqui ad Plin. et Tertull. VIII. §. 3. seqq.
 2) cit. dissertat. VIII. §. ult.
 3) ad can. IV. Concil. Nicaen. ap. BEVEREGIVM. cf. IVSTELLVS in notis ad Cod. Can. Eccl. uniu. p. 85.
 4) HILARIUS in Comment. ad I. Tim. III.
 5) ZIEGLER tr. de Episcopis L. II. c. VIII. §. 1. et 2.

bant, et hi uicissim illis tanquam consecratoribus suis reuerentiam exhibebant (6). Non amplius clerus et populus soli et libere eligebant. Metropolitanus enim Synodum prouincialium Epp. conuocabat ad locum uacantis ecclesiae, eligebat deinde tota Ecclesia illum quem sibi praeesse uolebat, et desuper decretum conficiebat, quod ad Metropolitanum et congregatos Episcopos dirigebatur. Hi quidem electionem examinabant, et eorum iudicio, ut CYPRIANVS dicit (7), episcopatus electo deferebatur. Ita rem modo laudatus CYPRIANVS in Epistolis suis, et AVCTOR qui circa haec tempora constitutiones Apostol. supposuit (8), recensent. Ex quibus illud deinde uberius descripserunt P. DE MARCA (9) et ZIEGLERVS (10). Ad haec ergo tempora natales decreti quod de electionibus fit, referendi sunt. Necessesse enim fuisse, ut instrumentum quoddam uel decretum de persona electi et uotis eligentium componatur, ex quo Synodus deinde de ualiditate electionis statuere possit, nemo facile negabit.

§. IV.

- 6) BOEHMER. in obseruat. ad P. DE MARCA, Obseruat. XII. p. 38.
 7) Ep. LXVIII.
 8) L. VIII. c. IV. Cuius uerba BLONDELLVS in Apologia pro sentent. Hieronymi S. III. p. 392. retulit, et ex illis concludit: *Vnde constare potest, clerumque plebemque conuenire, eligere, nominare, gratum habere, postulare, testari, annuere, rogare, consensus decretum dare ante Constantini M. tempora ex aequo consueuisse.*
 9) de Concordia Sacerdot. et Imp. L. VI. c. II.
 10) in tract. de Episcopis. L. II. c. I.

§. IV.

Frequentior iam usus decreti nostri seculo IV. deprehenditur. Cum enim CONCILIVM NICAENVM (11) Metropolitanis το κρυος των γινόμενων, i. e. firmitatem, uti DIONYSIVS EXIGVVS uertit, uel quod idem est confirmationem, quod apud IVSTELLVM legitur (12), eorum quae in quaque prouincia fiunt, tribuat, per indirectum quoque usum decreti electionis stabiliuit atque confirmauit. Id quod egregie illustrat EPISTOLA SYNODICA, huius S. Synodi, quam ad Ecclesiam Alexandrinam et Episcopos Aegypti dedit (13). Namque non solum in ea mentio fit illorum, qui potestatem habeant, eligendi et proponendi nomina eorum, qui in clerum eligi meruerint, sed et nominatim ius confirmandi iudicium populi Episcopo Alexandriae tribuitur, his uerbis: *modo digni uideantur et populus eos eligat suffragante nihilominus plebisque iudicium confirmante Alexandrinae urbis Episcopo.* Praeterea etiam adsunt canones quidam Conciliorum hoc seculo celebratorum, ex quibus decreti nostri usurpatio probari potest. Sic Osius Episcopus in SARDICENSI Concilio (14) dixit: *Etiam si talis aliquis extiterit, ut fortassis excusationem afferens adseueret quod populi litteras acceperit etc.* quam excusationem tamen non admittendam esse censuit, quia populus praemiis et mercede ad-

11) Can. IV. 12) in Bibliotheca iuris Canon. T. I. p. 30. et 116.

13) ap. THEODORIT, in Hist. Eccl. L. I. c. IX. cf. ZIEGL. cit. I.

§. 13.

14) Canone II. in laudata Bibliotheca iuris can. p. 137. relatus quoque in c. 2. X. de Elect. et elect. pot.

dandas has litteras compelli potuit. Africani autem Patres in Synodo CARTHAGINENSI IV. (15) de Episcopo de loco ignobili ad nobilem transferendo ita statuerunt: *Sane si utilitas ecclesiae fiendum poposcerit, decreto pro eo clericorum et laicorum Episcopis porrecto in praesentia Synodali transferatur.* Ex his itaque testimoniis patet, quod Metropolitanis tunc ius fuerit, decreta illa quibus populi uoluntas et sententia de electione continebatur (16) confirmandi atque diiudicandi. Sed cum et Imperatores aliquando de electionibus praecipue Metropolitanorum consulerentur, nihil dubitandum est, quin et eorum iudicio decreta electionum subiecta fuerint. Refert enim EVSEBIUS (17) tale exemplum quod paullo post Concilium Nicaen. accidit (18), ex quo haec obseruatio lucem capit. Congregata Antiochiae Synodus fuit, quae Eustathium huius ecclesiae Episcopum deposuit, in cuius locum populus Eusebium Caesariensem Episcopum elegit. Recusauit ille dignitatem et res ad Imperatorem delata fuit, qui populo Antiochen. inter alia et sequentia respondit (19): *Fateor enim perlegisse me acta in quibus ex honorificis testimoniis ac praeconiis in Eusebium Caes. Ep. - - - uos in eum propensos esse comperi.* Acta igitur electionis ad Imperatorem transmissa fuerunt, in quorum numero praecipuum sine dubio fuit decretum, quod honorifica

15) Can. XXVII. ap. GRAT. c. 37. C. VII. qu. I.

16) BOEHMER. in addit. ad MARCAM. p. 42.

17) de uita Constant. M. c. LIX.

18) cf. VALESIVS in annot. ad cit. loc. EVSEBII p. m. 235.

19) EVSEBIUS c. I. c. LX.

norifica testimonia et laudes Eusebii, ut Imperator dixit, continuit.

§. V.

Geminum huic casum apud PHILOSTORGIVM legimus (20). Narrat impius ille (quo encomio a PHOTIO saepius notatur) et orthodoxis infensissimus scriptor, Athanasium post electionem suam totius Alexandrinae ciuitatis nomine litteras de ordinatione sua ad Imperatorem dedisse, et quia illas ab uniuersa Alexandrinorum curia datas esse existimaret Imperator, electionem eius suffragio suo comprobasse. Etsi quidem haec falsissima sint, ad minimum tamen huius Seculi mores probant, secundum quos de electionibus Epp. commune cleri plebisque decretum fiebat, quod Metropolitano et Synodo, uel aliquando etiam Imperatori, praecipue si de Metropolitanis electione lis erat, examinandum confirmandumque offerebatur. Plura eiusmodi testimonia ex huius Seculi historia adduci possent (21), cum uero ex his iam satis de decreti elect. observantia et praxi constet, ad Seculum quintum me conferam.

B

§. VI.

20) L. II. c. IX. 21) SOZOMENVS quidem Lib. VII. hist. eccl. c. VIII. refert, Theodosium Episcopis, de electione Patriarchae Constantinopolitani deliberantibus, mandasse, ut, quos dignos existimarent, in chartam scribant et catalogum illorum ipsi offerant. Sed nemo credo affirmabit, hunc catalogum decreto elect. nomine insigniri posse. Reseruauit enim sibi Imperator, quod saepius factum, ius eligendi unum ex iis qui in charta scripti erant, et ita Episcopis ius proponendi tantum reliquit. Accedit, quod unicuique Episcopo plures scribere licuit, quod in electione fas non est.

§. VI.

Hoc seculo quidem, plebis in electionibus ius aliquatenus imminutum et Orientalem ecclesiam ab antiqua et in Occidentali per plura adhuc secula retenta forma abiisse, P. DE MARCA (22), et BOEHMERVS (23) affirmant. Quamuis haec sententia uerissima sit, non tamen id ante CONCILIUM CHALCEDONENSE, in medio huius seculi celebratum, accidisse, neque si etiam post illud plebs non semper ad electionem praecipue in minoribus ecclesiis admissa fuerit, decretum elect. fieri desuisse arbitror. Suadent id primo testimonia et auctoritates, quas ex scriptoribus huius aevi et Concilio Chalced. prioribus pro confirmando plebis iure, BLONDELLVS (24) et ZIEGLERVS (25) attulerunt. Secundo et ACTA laudati Concilii in quibus saepius decreti mentio fit, id probant. In actione enim XIII. (26) ubi lis inter Nicomediensem et Nicaenum Epp. de iure Metropolitanum in dioecesi Bithyniae occurrit, et cuinam ex illis ius Basilopolitanum Ep. confirmandi competat, disceptatur, Nicomediensis inter alia argumenta pro stabiliendo iure suo et illud adfert: *Ostendo, inquit, decreta Basilopolitanorum ubi rogauerunt de Episcopo, tu ostende (obiicit Anastasio) ubi rogauerunt Nicaenum ut eis daret Episcopum.* Idem quoque repetit, in simili fere causa Euse-

22) L. VIII. c. V. 23) in Iure Eccl. Prot. T. I. L. I. tit. VI. §. 5. et 6. cf. quoque ISAAC. HABERTI diss. hist. de iure et more elect. apud Graecos, quae in eius *Αρχιερωτικῶν* seu Libro Pontif. Eccl. Graec. p. 435. seqq. inuenitur. THOMASSIN de l'ancienne et nouvelle discipline de l'Eglise P. II. Liu. II. 24) Sect. III. p. 396. et 430. seqq. 25) L. II. c. I. §. 21. 26) ap. SEV. BINIVM T. III. Concil. p. 417.

Eusebius Ancyranus Ep. (27): *Omnis enim ciuitas ait, ad me uenit in Ancyra decreta portantes.* Sed euidenti-
 tius adhuc de decreto electionis loquuntur Iudices, in
 sententia super controuersiam de primatu agitatum lata
 (28), quam integram transcribere, quia uaria de decreti
 confectione notatu digna continet, non abs re fore
 credo. *Gloriosissimi Iudices dixerunt: Ex his quae
 gesta sunt, et ab uno quoque deposita, perpendimus,
 omnem quidem primatum et honorem praecipuum se-
 cundum canones, antiquae Romae Dei amantissimo
 Archiepiscopo conseruari. Oportere autem sanctissimum
 AEpiscopum regiae Constantinopolis nouae Romae eisdem
 primatibus honoris et ipsum dignum esse, et potestatem
 habere ordinare Metropolitam in Asiana et Pontica et
 Thracia dioecesebus, secundum hunc modum, ut de-
 creto facto a clericis unius cuiusque metropolis, et possesso-
 ribus, atque clarissimis uiris, super haec et a reuerendis-
 simis Episcopis prouinciae, omnibus aut pluribus, eliga-
 tur is, quem praefati metropolitanae Ecclesiae Episcopi
 dignum esse iudicauerint: referatur autem ab omni-
 bus eligentibus sanctissimo AEp. regiae Constantino-
 polis, ut penes eum sit, si uelit, hunc qui electus est
 aduenire, et hic ordinare, an secundum eius permissio-
 nem in prouincia, Episcopatus mereri decretum; unius*

B 2

cuius-

27) Aët. XVI. p. 462.

28) in modo laudata aët. XVI. p. 463. et 64. cf. quoque uerba finalia
 canonis XXVIII. eiusdem Concil.

cuiusque tamen ciuitatis sanctissimos Epp. ordinari ab omnibus, aut pluribus prouinciae reuerendissimis Epp. potestatem habente Metropolitano secundum patrum regulas definitam, etiam nihil communicante in illorum ordinationibus sanctissimo AEp. regiae Constantinopolis. etc.

§. VII.

Euidenter igitur ex his locis liquet, in Metropolitanarum electionibus decretum a clero et ciuibus eiusdem metropolis, una cum prouincialibus Epp. compositum, et ad Primatem dioeceseos, quales Constantinopolitanus Archiep., cui in hoc Concilio ius primatus tribuitur, et dioeceses adsignantur, et Antiochenus cum Alexandrino in Oriente fuerunt, delatum fuisse (29).
b). Quod Metropolitanis decreta electionum examinandi et confirmandi potestas ab antiquo illis competens, iterum confirmata fuerit. Denique *c*), quod adhuc tempore huius Concilii in minoribus ecclesiis, quo sine dubio Basiliopolitana et Gangrensis, de quibus in citatis locis agitur, referendae sunt, electionum decreta faciendi consuetudo obtinuerit. Sed liceat quaestionem proponere: cuius nam iudicio decreta elect. Primatum fuerint subiecta? Imperatorum, sine dubio respondendum est, iudicio. Cum enim supra (30) iam demonstrauerim, Imperatores olim de Metropolitanorum

29) MARCA diff. de Primatibus §. XVII. et diff. de Patriarchatu Constantinop.

30) §. IV. et V. add. Act. XI. CONCIL. CHALCED. p. 404.

norum elect. cognouisse easque confirmasse, cur de Primatibus eorumque elect. dubitemus? Extra omnem controuersiam id posuit ZIEGLERVS (31), et quoad Occidentis Primatem infra ego quoque illud illustrabo.

§. VIII.

Inclinante itaque Seculo V. demum plebem ab electionibus et decreti confectioe remotam fuisse concedendum. Sed non ideo statim omnis eiusdem usus simul cessauit. Personae tantum mutatae sunt, uel potius ius eligendi et decretum componendi ad pauciores restrictum fuit. Nobilibus enim et primoribus ciuitatum primariae in electionibus tribuuntur partes (32), ab iis ergo sine dubio quoque decretum compositum fuit. Et ita res ad Seculum VI. et tempora IVSTINIANI usque sese habuerunt. Donauit ille legis auctoritate hanc consuetudinem et formam eligendi nouam praescripsit. Siquidem in uniuersum primum edixit (33): *Vt quoties in qualicunque ciuitate sacerdotalem sedem uacare contigerit, decretum fiat ab his qui eam ciuitatem incolunt, super tribus personis rectae fidei et honestae uitae, aliorumque bonorum, et uirtutum testimonium habentibus, ut ex iis idoneior ad Episcopatum promoueatur etc.* Quam legem deinde

B 3

decla-

31) L. II. c. II. §. 1. et 5.

32) CONCIL. CHALCED. AÐ. XI. et XVI. LIBERAT. c. XIV.
BLONDELL. c. I. p. 430. MARCA. L. VIII. c. VI. §. 9.

33) L. 42. C. de Epp. et Cler.

declarauit et explicauit in NOVELLIS CONSTITVTIONIBVS (34), his uerbis: *Sancimus igitur, quoties opus fuerit episcopum ordinari, clericos et primates ciuitatis cuius futurus est episcopus ordinari, mox in tribus personis decreta facere, propositis eis sacrosanctis euangelis, periculo suarum animarum dicentes in ipsis decretis: quia neque propter aliquam donationem, neque propter aliquam promissionem, aut amicitiam, aut aliam quamlibet causam, sed scientes eos rectae et catholicae fidei, et honestae esse uitae, et litteras nosse, hos elegerunt: et quia neque uxorem, neque filios aliqui eorum habent, neque concubinam aut filios naturales cognoscunt eos habuisse, aut habere: sed et si prius uxorem aliquis ex eis habuit ipsam et unam, et primam, et neque uiduam, neque uiro coniunctam, neque legibus aut sacris constitutionibus interdictam, sed et quod neque curialem aut officialem hunc esse cognoscunt, aut si curiali uel officiali subiacet fortunae, sciunt eum in monasterio non minus quindecim annis monasticam conuersationem impleuisse. Hoc quoque decretis oportet inseri, quia non minus quam triginta quinque aetatis annos habet is, qui eligitur ab eis qui cognoscunt personam*

34) NOV. CXXIII. c. I. et CXXXVII. c. II. quas PHOTIVS Nomocan. tit. VI. et XXIII. et BALSAMON, L. I. Tit. III. n. XLII. et Lib. III. tit. H. apud IVSTELLVM. c. I. T. II. recensuerunt.

nam, ut ex trium personarum pro quibus talia decreta facta sunt, melior ordinetur electione et periculo ordinantis. etc.

§. IX.

Legimus hic formulam decreti elect. solennem praescriptam, eiusque requisita accurate recensita. Iubet Imperator primo, ut per clericos ac primores ciuitatum intra sex mensium spatium componatur decretum; et quidem secundo, super tribus, uel si earum non inueniantur tres ad electionem opportunae, et super duabus et una; denique tertio, fieri id oportet praepositis S. Euangelis praestito sacramento. In decreto autem ipso electos ad episcopalem dignitatem aptos et omnibus S. Canonum requisitis praeditos esse, affirmare debent electores. Tale decretum ad Metropolitanum deferebatur, cuius arbitrio relictum erat quemnam ex tribus in Episcopum ordinare uellet. His saluberrimis legibus clericorum et primorum ius eligendi Episcopos certum atque firmum reddere uoluit IVSTINIANVS, quasi futuram iam prospexisset horum iurium infractionem. Sed non in eius uiribus id positum fuit, et parum post eius tempora obseruatae fuerunt hac leges (35). Potentia enim Metropolitanorum ita praeualuit, ut omnem electionem et constitutionem Epp. ad se et Synodum traxerint, et Magistratus atque plebem penitus excluderint. Quam prauam consuetudinem tandem seculo VIII. in CONCILIO II. NICAENO (36) suo calculo probant

35) MARCA Lib. VIII. c. VII. ZIEGLER Lib. II. c. I. §. 28. et 34. et BOEHMER. c. I. 6.

36) Canone III.

runt atque confirmarunt, ibidem congregati patres, omnem electionem a laicis factam irritam decernentes. Sic ergo decreti elect. praxis in Oriente una cum iuribus plebis euanuit, atque desit. Quid enim facere est decretum nisi eligere est? (37) Quamuis enim MARCA *Ἰνϕου*, decretum, adhuc post laudatam Synodum Episcopis solis tribui, ex NICETA PAPHLAGONE et Canone XXVIII. CONCILII CONSTANTINOPOL. VI. obseruarit, loca tamen ab eo adducta non de decreto elect. quod *Ἰνϕισμα* dicitur, sed tantum de suffragiis quae Episcopi in Synodis dabant loquuntur, ut uel uerbum *Ἰνϕος* demonstrat.

§. X.

Ad Occidentalis ecclesiae disciplinam redeo. Eam antiquos mores, praecipue uero decretum elect. retinuisse, neque formam electionum tam cito ac Orientalis, mutasse supra affirmari. Adeo id extra omnem dubitationem positum esse persuasus sum, ut ex magna testimoniorum copia ea tantum adducam, quae decreti praxin prae alias luculenter demonstrant. Primo igitur ab Occidentalis Ecclesiae capite, Romano nempe Episcopo, initium faciam, deinde uero ad reliquarum Occidentis ecclesiarum consuetudines progrediar. Seculo V. eam in Pontificis Electione formam obtinuisse, ut post obitum eius clerus et populus ad electionem conuocarentur, et eam dirigente et assistente Praefecto Vrbi peragerent, cuius deinde erat de rite celebrata electione eiusque euentu, adiuncto relationi suae decreto ab eligentibus

37) GARNERIUS in not. ad Lib. diurn. Pontif. Rom. HOFFMAN-
NVM Collect. nou. Script. atque monument. T. II. p. 37.

gentibus subscripto, ad Imperatorem referre, testatur Libellus (38) a presbyteris Romanis HONORIO et THEODOSIO A. A. oblatus, quo uenerabilem uirum Bonifacium, Episcopum subscribentibus plus minus septuaginta presbyteris elegisse profitentur. Ex his summum Imperatorum circa Pontificum electiones euincitur ius, quamuis BARONIVS et reliqui ecclesiae Rom. affectae id negent. Non interrupta serie haec praxis decretum Imperatoribus confirmandae electionis gratia mittendi, continuauit, ut et Ostrogothorum Reges, qui sub finem huius Seculi Italiam occuparunt, regale hoc ius exercuerint. Ipse BARONIVS hanc rem memoriae prodidit (39), indigne quidem ferens tyrannidem, ut loquitur, Gothorum, pro confirmatione electionis a Pontificibus pecuniam exigentium.

§. XI.

Eiectis Seculo VI. sub IVSTINIANO, Italia Gothis, antiqua in Urbem eiusque Episcopum uindicauere iura Orientales Imperatores. Quibus et nemine contradicente Seculo VII. et VIII. usi sunt, uti ex LIBRO DIVRNO PONTIF. ROM. uidere licet. Collectum illum probabiliter esse IOH. GARNERIVS existimat (40) sub finem Seculi VII., uel si adhuc certius quis definiendum illud putarit, initio Seculi VIII. Quidquid sit, formularum ibidem relatarum stylus et argumenta, eas antiquioribus temp.

C

usita-

38) ap. BARONIVM Annal. Eccl. T. V. ad a. 419.

39) loca eius hac de re collegit ZIEGLER L. II. c. II. §. 7.

40) in praefat. Libro diurno praemissa pag. 4. ap. HOFFMANN. laudatae Collect. T. II.

usitatas fuisse satis probant (41). Si ergo his temporibus Pontifex, diem obiret supremum, primum fuit, ut ad Exarchum nuntius hac de re ab Archipresbytero, Archidiacono, et Primicerio Not. penes quos sede uacante regimen ecclesiae erat, mitteretur. Quo facto ad ipsam electionem procedebatur atque decretum fiebat, deinde uero litterae ad Principem et Exarchum impetrandae confirmationis gratia dabantur (42). Solennis decreti electionis formula in laudato LIBRO DIVRNO inuenitur (43), quia tamen prolixior est quam ut huc transcribi possit, quaedam tantum loca ex illa dabimus. Sic de processu in electione seruato, personis eligentium et electi, praemisso prius breui ex S. Scripturae locis more clericorum consarcinato praefamine, sequentem in modum loquuntur. *Etenim pontificalis memoriae Dno. Ill. Papa de praesentibus curis ad aeternam requiem euocato, ut assolet humanis rebus accidere,*

- 41) Cum enim sub finem formulae decreti elect. quae in eodem Libro extat, mensis Nouembris et inditio quinta adiecta sit, eaque optime in Bonifacii electionem quae ao. 617. celebrata fuit conueniant, ut GARNERIVS cit. I. in nota c. probauit, inde rite inferitur, has formulas iam tum solennes Saeculum VI. attingere atque antiquissimam decreti obseruantiam probare, cf. MABILLONIVS Musei Ital. T. II. Comment. in Ord. Rom. p. CXIII.
- 42) Quarum litterarum formulas uidesis in cit. Libro Tit. III. et IV. sub rubris: Relatio ad Principem, uel ad Exarchum, de Elect. Pontificis.
- 43) Cap. II. Tit. II. p. 29. Cum qua in omnibus conspirat, decretum elect. Hadriani I. Papae quod NONANTVLENSIS Monachus in eius uita recensuit ap. MABILLONIVM in Mus. Ital. T. I. P. II. p. 40.

dere, magna nos tristitiarum moles obstrinxerat proprio dispensatore destitutos: sed non diu in afflictione nos persistere consueta DEI nostri benignitas sperantes in se dereliquit. Diuina enim nobis in oratione manentibus, ut caelestis dignatio demonstraret, quem dignum ad successionem Apostolicae uicis iubeat eligendum, eius gratia suffragante, et omnium animis inspirante, in unum conuenientibus nobis, ut moris est, id est cunctis Sacerdotibus ac Proceribus Ecclesiae, et uniuerso Clero, atque Optimatibus, et uniuersa militari praesentia, seu ciuibus honestis et cuncta Generalitate populi istius a DEO seruatae Rom. Urbis, si dici est, a paruo usque ad magnum, in personam Ill. sanctissimi huius S. Apostolicae Sedis Rom. Eccl. Presbyteri DEO cooperante et beatorum Apostolorum animu concurrat atque consensit electio. Postea in concordia et nemine dissidente celebratam fuisse electionem scribunt, et de decreti confectione pergunt his uerbis: Cuius et decretum solemniter facientes, et desideria cordium circa eius electionem manuum subscriptionibus roborantes profiteamur etc., quibus uerbis uirtutes electi subiiciunt, et tandem sic concludunt: Hoc uero decretum a nobis factum subter ut praefatum est, manibus propriis roborantes in archiuo Dominico nostrae S. Romanae Eccl. scilicet in sacro Lateranensi Scrinio, pro futurorum temp. cautela recondi fecimus in mense Novembrio Indictione V. Subscriptio autem decreti

fic se habet : *Ill. humilis Presbyter S. Rom. Eccl. hoc decreto a nobis facto in Ill. sanctissimum Presbyterum consensi et subscripsi : similiter totus Clerus , Optimates , et Milites seu ciues subscribunt.*

§. XII.

Recensui hanc formulam ideo , ut ex ea , quae tunc requisita decreti nostri fuerint uideri , atque descriptio eius , quam supra dedimus , illustrari possit. Primo igitur in decreto mentio facienda fuit personarum eligentium , quales hic memorantur cuncti sacerdotes et uniuersus Clerus (44), et Optimates milites seu ciues (45). Secundo necessarium fuit ut ipsa electio describeretur , an unanimi consensu facta , an uero discordans fuerit , an quis contradixerit , abfuerit , uel se subtraxerit , et quae sunt huius generis alia. Tertio persona electi exprimenda atque describenda fuit , an presbyter uel diaconus sit , et an reliquas Episcopi qualitates et uirtutes habeat , quae iam IVSTINIANVS decreto inferere iussit , et hic quoque studiose recensentur , ita ut cum NOVELLIS supra allegatis in multis conueniat praefens formula. Denique ipsum decretum manibus eligentium propriis subscribi atque confirmari debuit. Quibus obseruatis , demum iustum atque solenne decretum elect. dici poterat , et examinandum subscribendumque Principi et Exarcho mittebatur (46). Sufficiant haec

44) conf. GARNER. in notis ad uerb. ut moris est. litt. g.

45) idem in nota b. p. 29.

46) Quod ex uerbis formulae litterarum ad Iudices Rauennae , in qua dicitur : - - ut conuenientibus harum portitoribus Ill. et Ill. quos

haec de decreto in Pontificum Rom. electionibus interposito, et iuribus Imp. Orientalium, qui non obstante privilegio CONSTANTINI POGONATI, ad CAROLI M. temp. usque, haec iura exercuerunt (47). Sub finem enim Seculi VIII et initium IX, una cum Imperio Occidentis suprema haec in Pontificem iura, ad Imperatores Romano Germ. translata fuisse, omnibus notum est. Quae fata decretum postea habuerit et quando, Imperatoribus mitti desierit, instituti mei ratio non permittit hic pluribus describere, cum et imperialis in Papam auctoritatis strenui assertores in eo iam mihi otium fecerint, ad quos lectores remitto (48).

C 3

§. XIII.

quos cum decretalibus paginis et cum impensa supplicatione - - apud praecelsum et a DEO servatum Dn. Exarchum destinavimus etc., concludit GARNERIUS in n. g. p. 45. *Inde collige ait, decretum electionis Exarcho missum, atque etiam Imperatori, ut subscriberetur: quae fuit approbationis nota.* add. Differtat. eiusdem II. in App. p. 209.

47) Optime illud ad verba Cardinalis DEVSDEDIT, qui hoc privilegium: ut qui electus fuerit Pontifex e uestigio consecraretur absque tarditate, ex Pontificali Romano recensuit, MABILLONIVS Mus. Ital. T. I. P. II. obs. 2. p. 42. observavit, his verbis: *Non tamen tunc desit mitti decretum, tamesi ante eius susceptionem obtinebat electio.* Add. ANASTASIUS in vita Cononis Papae.

48) Quod adhuc hodie de electione Pontificis, pro futurorum temporum cautela decretum fiat, et in sacris scriptis reponatur, nullum dubium adest, cf. MARCELLVS in Libr. Rit. Eccl. et sac. Cerem. Sect. I. C. VI. p. 298. ap. HOFFMAN. cit. l. T. II. Sed in eo ab antiquis, moribus diuortium factum, quod Imperatores ius examinandi decretum elect. et confirmandi Pontificem

§. XIII.

Sed a Pontifice Rom. primario Occidentis ob dignitatem urbis et sedis Episcopo, ad subiectos ipsi, tanquam Metropolitano, Episcopos me conuerto. Magna et pridem iam agitata hic oritur controuersia, quam late pateant dioeceseos Rom., quam suburbicariam uocant, fines. Alii ut IAC. GOTHOFREDVS (49) et CLAVD. SALMASIVS (50), ecclesias suburbicarias eundem ambitum habuisse, cum prouinciis illis quae Praefecti Urb. imperio subfuerunt, et urbicariae uel suburbicariae regiones uocatae sunt, existimant; has uero non ultra centesimum ab urbe lapidem productas fuisse contendunt. Adeo arctis limitibus huius sententiae auctores totam Episcopi Rom. potestatem includunt. Alii uero, inter quos IAC. SIRMONDVS familiam ducit (51), ampliorem Pontifici Romano dioecesin uinditant. Variis enim argumentis adstruere conantur, regiones urbicarias ultra praedictum spatium porrectas fuisse, atque plures quam quatuor prouincias quas aduersarii illis tantum ad-

ficem perdidissent. Id quod post LVDOVICI BAV. temp. demum factum fuisse existimat, Cel. OTTO, in Diff. de iure Imp. circa elect. Pontif. quae inter coniunctim editas prima est, C. II. §. 15. apud quem etiam reliquos qui de hoc argumento scripserunt Auctores allegatos inuenies.

- 49) in Coniectura, et iudiciis eiusdem, de Suburbicariis Regionibus et Ecclesiis.
 50) in Epistola Amici ad Amicum, et Eucharistico. cf. etiam CONRING. diff. de Constitut. Epp. Germ. §. 16.
 51) cuius scripta contra GOTHOFREDVM et SALMASIVM coniunctim edita sunt Tomo IV. Opp. edit. quae Venetiis in lucem prodit. add. MARCA. L. I. c. III. seqq.

adsignant, comprehendisse. Sunt et qui totum mundum, uel saltem Occidentem suburbicarium faciunt, ideo quoque silentio hic praetereundi. Enimuero cum nostrum non sit tantas componere lites, sufficiat quod omnes in eo conueniant, Episcopo Rom. specialem dioecesin fuisse, qualescunque illa demum limites habuerit nihil refert. Videndum ergo an decretum electionis in illa obtinuerit. Generaliter id primum, ex decretis Pontificum, quae quamuis ad relationem aliorum Epp. quandoque facta fuerint, de consuetudine tamen ipsius Rom. Ecclesiae testantur, colligimus. Sic LEO M. in Epistola ad Viennenses Epp. (52) ait: *Per pacem et quietem Sacerdotes qui futuri sunt postulentur. Teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus et plebis.* SYMMACHVS uero Seculo VI. decreuit (53). *Si quis autem Episcopatum desiderat, data pecunia, potentes personas minime suffragatrices adhibeat; nec ad decretum sibi faciendum adhibito cuiuslibet generis timore compellat, uel praemiis quibuslibet exhortetur.* Quibus addi potest GREGORIUS I., qui Barbaro Episcopo rescripsit (54). *Et ideo dilectio tua ad praedictam ecclesiam properabit et assiduis adhortationibus clerum, plebemque eiusdem ecclesiae*

52) Ep. LXXXVII. c. V. quae in compendium redacta fuit a GRATIANO in c. 27. D. LXIII.

53) c. 1. C. I. qu. 6.

54) Epist. XVI. Indiſt. VI. Lib. XI. relat. in c. 16. D. LXI. et Epist. II. Indiſt. X. Lib. II. c. 2. Dist. LXI.

siae admonere festinet, ut remoto studio, uno eodemque consensu talem sibi praeficiendum expetant sacerdotem, qui et tanto ministerio dignus ualeat reperiri, et a uenerandis Canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus cum solennitate decreti omnium subscriptionibus roborati, et Dilectionis tuae ministerio litterarum, ad nos sacrandus occurrat. Adhuc magis uero illud euincunt, formulae solennes quae in antea laudato LIBRO DIVINO, sub titulo, de ordinatione suburbicarii Episcopi a summo Pontifice, occurrunt (55). Ad reliquas Italiae partes quod attinet, nullum quidem dubium superest quod in electionibus Epp. decretum compositum et ad Metropolitanos, quorum primus fuit Mediolanensis, directum fuerit, cum ex Epistolis GREGORII et Decreto GRAT. copiosissimis exemplis illud demonstrari queat. In ipsorum uero Metropolitanorum constitutione antiqua adhuc consuetudo obtinuit, ut a Comprovincialibus et ciuibus metropolis eligerentur, ab Imperatoribus autem relatione ad illos facta, confirmarentur (56). Nondum ergo Episcopo Romano ius illud confirmandi omnes Metropolitanos qui postea AEpiscopi audierunt, competiit, quod deinde successores, in Italia primum, et hac subiugata, in reliquis prouinciis uariis artibus sibi uindicarunt (57).

§. XIV.

55) Cap. III. p. 86.

56) conf. ea quae de Ambrosii elect., et Episcoporum ad VALENTINIANVM ea de re facta relatione, contra BARONIVM disputauit ZIEGLER. L. II. c. II. §. 4.

57) Quod plus simplici uice, praecipue uero L. VI. c. V. ipse MARCA fatetur,

§. XIV.

Africanas ecclesias decretum elect. adhibuisse ex Concilio CARTHAGINENSI supra laudato probauimus (58), neque illas ab hac consuetudine postea discessisse credimus. In Hispania idem quoque antiquissimis temp. et ante Concilium TOLETANVM XII. quod Sec. VII. celebratum fuit, obtinuit (59). Postea autem cum Can. VI. cit. Concilii (60), Regibus et Episcopo Tolet. libera constituendi omnes Episcopos potestas data fuerit, et decretum aliquandiu obsoleuit (61). Ab Hispanis ad Gallos, fortissimos libertatis ecclesiarum suarum propugnatores, transeo. Tanta hic adest testimoniorum copia, ut ea omnia non enarrare, sed praecipua ex illis indicare tantum possimus. Post GREGORIVM TYRONEMSEM antiquissimum fere Gallorum scriptorem, cuius testimonia BIGNONIUS aliique dederunt (62), primum sese nobis offert MARCVLFVS Monachus, qui Seculo VII.

D Libros

fatetur, atque simul ostendit GREGORIVM iam suo tempore, nescio ex qua consuetudine, electioni Mediolanensis Ep. se immiscuisse. cf. eius Epp. XXX. et XXXI. L. II. in priori dicit: *Defuncto igitur Laurentio Eccles. Mediolanensis Episcopo, sua nobis Clerus relatione innotuit, in electione se filii nostri Constantii diaconi unanimiter consensisse. Sed quoniam eadem non fuit subscripta relatio, ne quid quod ad cautelam pertinet omitamus, huius idcirco praeccepti auctoritate suffultum Genuam te proficisci necesse est.*

58) §. IV. 59) MARCA L. VIII. c. X.

60) can. 25. Dist. LXIII.

61) BARBOSA de Iure Eccl. uniu. L. I. c. VIII. n. 75. seqq.

62) in notis ad mox citandum locum MARCVLFI. cf. MARCA qui fata

Libros formularum collegit atque composuit, in quibus decreti solennem formulam, quae inscripta est: *Consensus (concessio) civium de Episcopatu*, suppeditavit (63). Praeterea et Formulae antiquae Promotionum Epp. a SIRMONDO editae (64) occurrunt. Ipsa in electionibus quorundam Episcoporum Seculo IX. usitata decreta authentica expressis nominibus ibi inveniuntur (65). Lectu quoque digna est epistola HINC MARI REM., quam ad Clerum plebemque Bellouacensem de forma electionum scripsit, et in eadem collectione extat (66). Prohibet enim ibi inter alia, *ut sine Visitatoris praesentia, (qui semper a Metropolitano cum consensu Regis constituebatur, et electionem dirigebat, nemo decretum conficiat, sed demum electione illo praesente celebrata, electus cum decreto canonico Metropolitano sisteretur.*

Alias

fata elect. per singulos fere Reges Carolingicae stirpis accurate descripsit L. VIII. a cap. XI. ad XVI. usque, et CONRINGIVS de Constitut. Epp. Germ. §. 21. seqq. SCHILTER de Lib. Eccl. Germ. L. II. c. III. et IV.

- 63) Libro I. Form. VII. ap. BALVZIVM Capitul. T. II. p. 370. cf. BIGNONIVS in notis p. 887.
- 64) in Appendice Tom. II. Concil. Gall. ex quo illas deinde Capitul. Tom. II. inferuit BALVZIVS.
- 65) Qualia sunt: Decretum Hedeaulfi Laudunensis Episcopi, Aeneae Parisiensis, et Ansegisi Senonensis Episcopi. In eo fere omnia haec decreta conueniunt, quod statim ab initio: *Canonicis regulis et Apostolicis institutionibus statutum esse dicant, ut quotiens quaelibet ciuitas ministerio pontificalis dignitatis caruerit, proprioque pastore uacauerit, cum decreto electionis singulorum petentium manibus roborato, Metropolitanum adire Pontificem debeant, etc.*
- 66) Formul. IV.

Alias auctoritates adducere superfedeo, cum ex his quantum satis sit de decreti in ecclesiis Gallicanis usu constet. Eodem modo in Germania nostra electiones peractas fuisse, HERM. CONRINGIVS auctor est (67). Hoc quidem uerissimum est, quod sub CAROLINGIS maiori cum libertate clerus et plebs Episcopos elegerint, atque adeo frequentior usus decreti fuerit. Sed cum sequentes Reges uel Imperatores omnem constitutionem Epp. sibi uindicauerint et episcopatus pro arbitrio concesserint, uix ulla decreti componendi occasio superfuit atque permissio. Excepto forsan casu, si ecclesiae cuidam ius eligendi sibi Episcopum ex gratia dederint Imperatores (68); uel etiam si quis illas litteras decretum uocare maluerit, quibus quandoque ecclesiae supplices rogabant Imperatorem, ut hunc uel illum Episcopum ipsis concederet. Libertate uero electionum per Concordatum HENRICI V. et CALIXTI restituta (69), et decreti electionis praxis reuiuiscit (70), atque Metropolitanus ius confirmandi Epp. sibi subiectos, postlimi-

D 2

nio

- 67) de Constitut. Epp. Germ. §. 24.
- 68) Quale priuilegium Herbipolensibus ab OTTONE M. concessum ex BRVSCHIO retulit CONRING. c. 1. §. 44. Idem Imperator etiam Monasterio S. Maximini Treu. liberam electionem permisit, ap. LVNIG. Spic. Eccles. I. Th. Fortf. p. 258, quod deinde HENRICVS S. confirmauit ap. eundem II. Fortf. p. 128.
- 69) de quo Concordato cf. elegantissima B. I. GVIL. HOFFMANNI dissertatio.
- 70) Quod ex decreto elect. quod sub LOTHARIO Imp. Romam missum fuit, et ap. ANNALISTAM SAX. ad a. 1135. in ECCARDI Corpore Hist. Med. Aeu. T. I. p. 670. legitur, patet.

nio quasi recuperarunt. Ipsos autem Primates et AEpiscopos confirmandos sibi Pontifex arrogavit, nullo alio ex prisca iuribus Imperatoribus relicto, quam quod ante confirmationem et consecrationem de regalibus illos inuestire potuerint. Non diu autem hac libertate eligendi gauisae sunt ecclesiae Germ., nam eodem immo adhuc grauiori modo quam Imperatores, illam per prouisiones et reservationes infringebant Pontifices, ita ut praxis decreti saepius interrupta fuerit in quibusdam ecclesiis. Noua ergo transactione libertas electionum restituenda fuit, quam etiam Seculo XV. FRIDERICVS III. Imp. cum NICOLAO V. sub nomine Concordatorum Nationis Germanicae iniit. Haec ergo decreti elect. fata in Germania fuerunt. Per periodos quasi, illa tantum descripsimus, cum tot uiri eruditissimi, historiam electionum earumque mutationes, a quibus omnis decreti nostri usus et obseruantia dependet, ex instituto iam dederint, quorum scrinia expilare nolimus.

§. XV.

Enarratis sic breuiter praecipuis mutationibus quas decretum elect. diuersis temporibus subiit, paucissimis adhuc ea tantum quae circa illud iuris et obseruantiae sunt recensebimus. Cum itaque omne decretum fiat de electione, in Iure canonico autem tres modi eligendi tradantur (71), ante omnia dispiciendum est, an in his omnibus decretum adhiberi queat. Per scrutinium qui primus et usitatissimus eligendi modus hodie est, si peragitur

71) c. 42. X. de Elect. et Elect. pot.

agitur electio, decretum fieri debere extra omnem controuersiam est (72), et uel exinde constat, quod Pontifex a. 1655. formulam decreti in electionibus quae per scrutinium celebrantur adhibendam, in usum ecclesiarum ad tractum Rheni et inferioris Germ. edidit (73). Neque etiam de electionibus per compromissum uel inspirationem factis dubitare licet (74), cum eadem adsit ratio, nimirum quia ex decreto de modo electionis constare debet, hoc autem non aliter fieri potest, quam si de omni electione quocumque modo celebrata sit, decretum componitur. Sed non incongrue hic quaeritur, an etiam in postulatione, quae in non paucis electionem imitatur, decretum fieri debeat? Non dubitamus illud affirmare, praecipue si accidit ut eligibilis cum postulabili concurrat, tunc enim numeranda sunt uota, et ideo necessario instrumentum conficiendum atque a postulantibus subscribendum est, ut ex eo Superior uidere possit, an uota duplo maiora adsint (75). Hoc tamen cauendum, ne tale instrumentum decreti elect. nomen in fronte gerat, cum uel

D 3

hoc

- 72) c. 20. et 21. X. de Elect. BARBOSA de uniuerso Iure Eccl. L. I. c. XIX. n. 228. BOEHMER. in Inst. Iuris Canon. L. I. Tit. VI. §. 2.
- 73) quam uide sis apud REDN. de Elect. et Elect. Praefide T. I. Tit. X. S. III. n. 61.
- 74) conf. c. 32. X. de Elect. infra α.
- 75) c. 40. X. de Elect. GONZALEZ TELLEZ ad c. 1. et 3. X. de Postulat. Illustrari atque probari etiam hoc potest instrumento postulationis GVILIELMI EGONIS Cardinal. de Furstenb. in AEp. Colon. ap. LONDORP. T. XIV. c. II. p. 118. cf. etiam sententia confirmatoria elect. ibid. p. 38. REDN. c. I. Tit. II. Sect. IV.

hoc unicum plane non admittendi postulationem, occasionem praeberere posset (76). De discordi electione adhuc adiiciendum est, quod in tali casu duo decreta fiant et ab utraque parte ad superiorem dirigantur. Iam GREGORII I. temp. id obtinuit, qui Bonifacio defensori Corsicae rescripsit (77): *Si autem in uno consentire noluerint, sed in duorum electione se diuiserint, similiter decretis ad nos factis adueniant, ut requirentes de uita actu, et moribus eorum, is qui utilior uisus fuerit, ordinetur*; quod adhuc hodie consuetudinis est (78). In omni ergo electione decretum nostrum necessario interuenire debet, non solennitatis tantum causa, ut arbitratur BARBOSA (79), addita hac ratione, quod et scrutatores possint litteris fidem de electione facere. Sed hae scrutatorum litterae, aut nihil apud eum, qui electionem confirmat probabunt, cum omnium eligentium hoc officium sit de electione illi fidem facere, aut nihil aliud quam ipsum de-

76) arg. c. 20. X. de Elect.

77) Lib. IX. Epp. Ind. IV. Ep. LXXIV. Geminum huic locum sufficit Appendix ad IO. de BECKA Chron. Epp. Ultraiect. p. 131., et WILHELMVS HEDA, in Hist. Epp. Ultraiect. p. 265. electionem Friderici Episcopi LI. sic describit: - - *sic processum ad suffragia, uterque commendatus sub contentione eligitur. Verum Fridericus longe maioribus uotis, quem idcirco Bonifacius Pontifex Rom. accepto geminae electionis decreto, reiecto Rogerio ecclesiae praefecit tanquam aptiorem.* Factum id ao. 1394.

78) BOEHMER. Inst. Iuris Canon. L. I. Tit. VI. §. 13.

79) ad cap. 20. X. de Elect. n. 17. et in Iure. Eccl. L. I. c. XIX. n. 229.

decretum elect. erunt. Accedit, quod ut mox monebimus, ex decreto omnis electio diiudicatur, hoc uero, si decretum pro lubitu omitti possit ab eligentibus, neque illud de forma electionis, ut BARBOSA loqui mauult, esset, fieri a superiore non posset.

§. XVI.

De his autem quorum de electione decretum fit non est quod longum tractatum instituamus, cum generatim omnes, qui eligi possunt eo pertineant. In decreto uero elect. nihil aliud requiritur quam quod electi nomen, utiliter etiam dignitates, ordines, reliqua exprimantur, de ceteris enim personam eius concernentibus inquisitio quidem et processus instruitur a confirmante, sed ex aliis documentis, non uero ex decreto elect. (80). Superfunt adhuc illi, qui decretum componunt. Hoc autem fit ab eligentibus, qui in Germania nostra a Seculo XII. ad hodiernum diem usque sunt Canonici eccles. Cathedralium (81). Omnes ergo qui eligere possunt, et ius decreti conficiendi habent. Hinc est, quod in decreto elect. semper facta legitur protestatio, ut omnes, qui excommunicati sunt, uel alio defectu canonico laborant, exeant, et eorum suffragia nulli proficiant, atque se inuicem pro ueris et legitimis talibus electores agnoscant. Ab his itaque ipsis uel eorum nomine, quod hodie plerumque fit, a Notario, qui actui electionis interest, instrumentum solenne componitur, et a singulis subscribitur atque sigillo, quo

80) BARBOSA de Iure Eccl. L. I. c. VIII. n. 140. u. ESPEN Iuris Eccl. P. I. Tit. XIV. c. II.

81) laudatus ESPEN Tit. XIII. c. II.

quo omnia decreta Capituli roborantur, munitur (82). Non subscriptum enim nihil ualet (83). Ad superiorem deinde tale decretum impetrandae confirmationis causa mittitur. Olim quidem Metropolitanorum hoc ius proprium fuit, quo tamen postea Seculo XIII. et XIV., cum reservationibus et prouisionibus suis totam Hierarchiam turbarent Pontifices, priuati sunt. Gaudet igitur Papa hodie iure confirmandi omnes omnino Episcopos (84), siue sint Metropolitanis, siue his subiecti, siue denique Sedi Rom. immediate subsint, quo et Principes Abbates exempti in Imperio nostro pertinent, de horum ergo omnium electionibus ad illum decretum dirigitur. Tandem et quos effectus habeat hoc decretum uidendum. Praecipuus sine dubio est, quod post publicatam et in scripturam redactam electionem, omnis potestas uariandi electoribus adempta sit (85), quo effectu instrumentum postulationis destituitur. Secundo electus ex decreto, electionem suam probare potest, et ius in ecclesiam acquirit quod ex illo uindicare potest. Denique etiam ad illud facit, ut superior processum in electione seruatum examinare, et an electio ualeat iudicare possit (86).

§. XVII.

83) cf. supra §. XIII. not. 57.

84) ESPEN Tit. XIV. c. IV. §. 5.

85) c. 21. et 58. X. de Elect. ibique BARBOSA et GONZALEZ TELLEZ.

86) cf. Breue confirmatorium electionis IOSEPHI CLEMENTIS in AEp. Col. ap. LONDORP. T. XIII. c. ult. n. 21.

§. XVII.

Non solum autem in ecclesiasticis utilitatem suam
 exerit decretum elect. sed et in iis quae ad publicum
 pertinent statum. Etenim Principes ecclesiastici si inue-
 stituram de regalibus petunt, inter alia documenta, et
 decreta electionum sigillo Capituli roborata, produce-
 re debent, ut de electione ipsorum Imperator certus
 sit atque securus (87). Apud Protestantes idem quo-
 que obseruatur, quamuis enim eorum Episcopi postu-
 lari tantum, non eligi dicantur, neque eorum electio
 confirmetur (88), instrumentum tamen ad antea dictum
 usum et maiorem cautelam, de electionibus eorum
 componitur. Praecipue uero in electionibus Abbatis-
 sarum Protest. usitatum est hoc decretum, siquidem
 haec magis regulis Iuris canonici adstrictae
 sunt (89).

T A N T V M.

- 87) MOSER Einleitung zum Reichs-Höfgerichts-Proceß. P. III. c. 4.
 §. 71. p. 521. BOEHMERI. E. P. T. II. L. III. Tit. XX. §. 97.
 88) Idem T. I. L. I. Tit. V. §. 7. et 8.
 89) extat instrumentum electionis Abbatissae Quedlinburgen. ap.
 FABR. in der Staats-Canzlei T. XIV. C. VI. p. 479. litt. H.

E

COROL.

COROLLARIA.

I.

Non fortiori nititur fundamento sententia eorum, qui Principibus et Magistratibus inspectionem in res tutelares, tanquam supremis Tutoribus uindicant, quam illorum opinio, qui ius circa sacra Imperantibus, non ex alia caussa quam quia Episcopi sint, tribuunt.

II.

Vix ergo instrumentum illud, quod Tutorium uocant, mandatum de suscipienda nomine Magistratus tutela, uocari meretur. Neque tutores eo gaudent honore, ut uicarii uel mandatarii sint Magistratum.

III.

Variis adhuc dubiis obnoxium est axioma Doctorum Iuris criminalis: Magis expedire decem absolui reos, quam innocentem uel unum condemnari. cf. L. 5. π. de Poenis.

COROL

PRAE-

PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
DOM. CANDIDATO

S. P. D.

WOLFG. ALBERT. SPISIVS
ICTVS H. T. DECANVS.

HAud impetrare a me possum , ut sine
gratulatione dimittam TE , PRAENOBI-
LISSIME DOM. CANDIDATE , quem nouis
honoribus decoratum omnes , qui TE no-
runt , uotius acclamationibus prosequuntur.
Omnes enim , qui TE norunt , norunt etiam
mentis TVAE bonitatem , morum suauita-
tem , eruditionis praestantiam , simulque
testantur , TE ad gloriam uirtutis uia grassa-
ri,

ri , ac proinde industriae TVAE praemia iam pridem promerita iure quodam TVO nunc reportare. Maxime uero praeclaram eruditionem TVAM cognitam perspectamque habet Ordo Noster , cui in examinibus pro more subeundis studiorum rationem reddidisti , quique propterea de tam eximio Iuris Candidato summis honoribus dignissimo merito gaudet. Quamobrem et ego , cui uirtutes TVAS propius intueri haecenus licuit , hos honores ex animo TIBI gratulor : et quemadmodum certissime sperare non tantum sed et augurari possum , TE Rei Literariae aequae ac Publicae magno ornamento emolumentoque futurum , ita DEVM IMMORTALEM precor , ut TE saluum florentemque semper praestet , omnes labores TVOS atque instituta porro fortunet , TIBIQUE eruditionis ac uirtutis TVAE fructus largiatur uberrimos iucundissimosque. Vale , iterumque uale. Scrib. d. 21. Aprilis A. S. R. CIΩIOCCXXXII.

164253

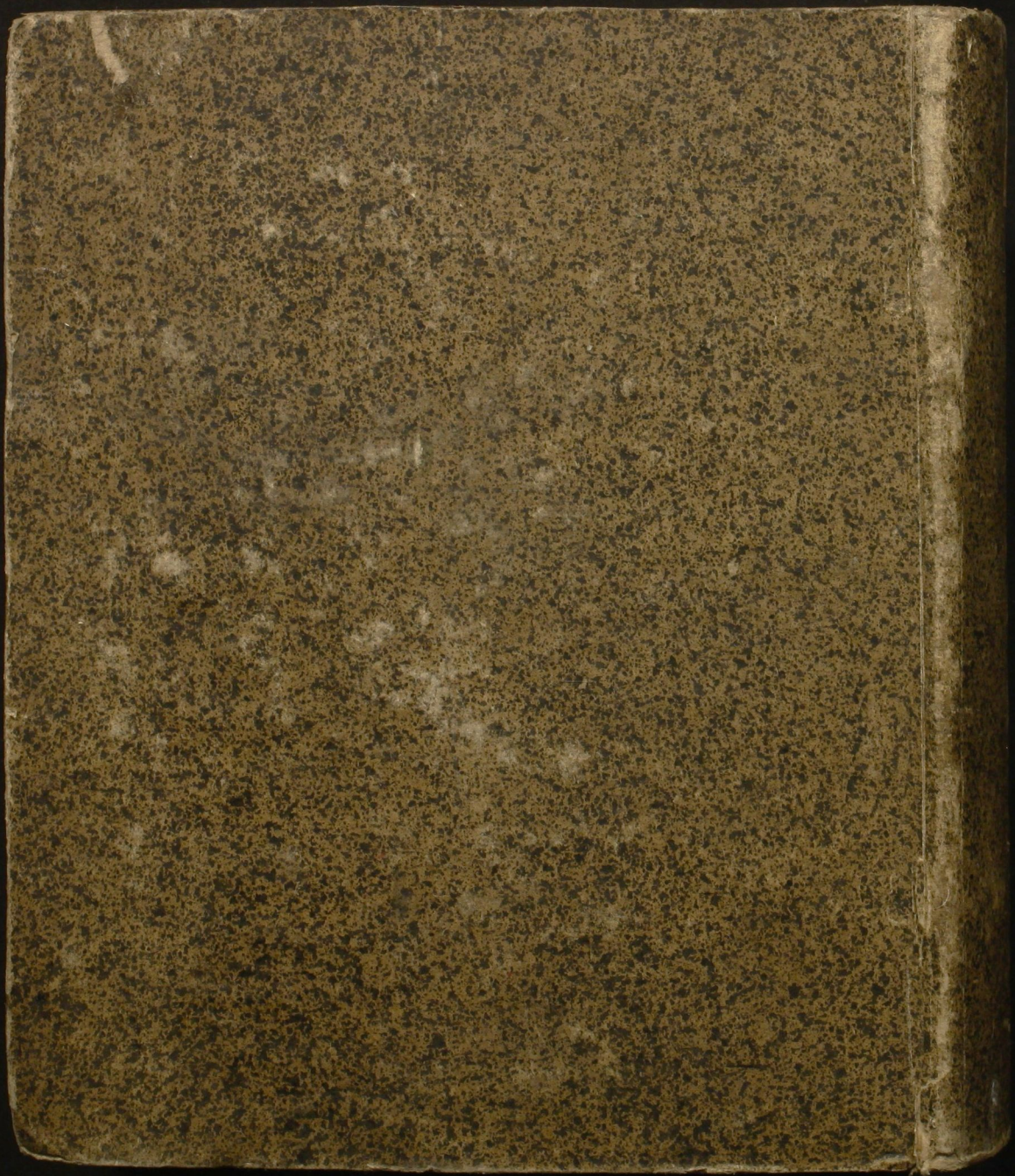
VD 18

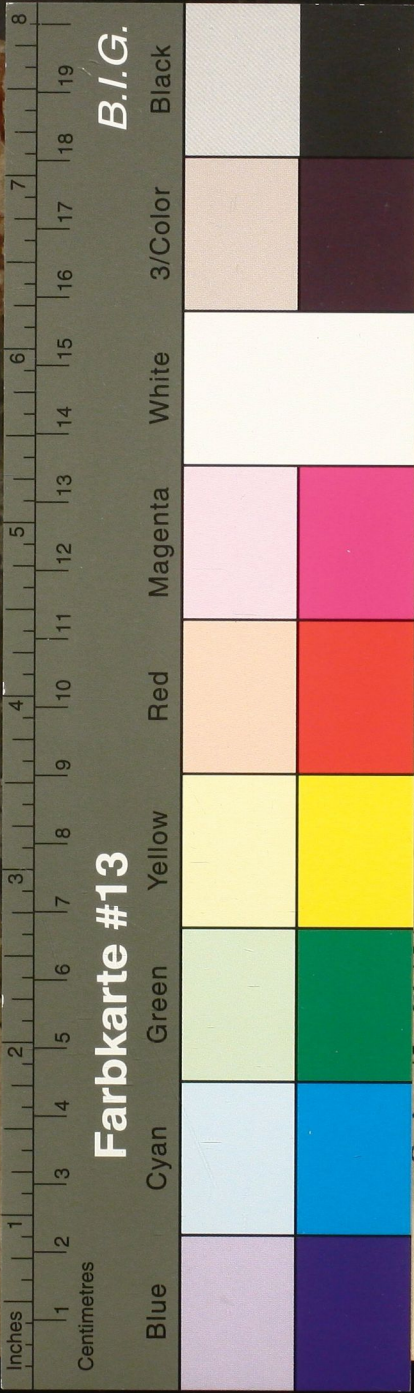
ULB Halle

3

006 830 285

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

STATIO INAUGVRALIS
 DE
 SECRETO
 DE ELECTIONIBVS
 COPORVM FIT
 QVAM
 I VICTORVM ORDINIS
 CONSENSV
 LICENTIA
 VTROVVE IVRE HONORES
 CAPESSENDI
 M XXIV APRILIS MDCCXXXII
 ERVDITORVM EXAMINI
 SISTIT
 CASPARVS BIRCKNER
 MORIMBERGENSIS

ALTORFII NORIC.
 GEORGII MEYERI ACAD. TYPOGR.

